

AZ ÍTÉLŐKÉPESSÉG FOGALMA ÉS JELENTŐSÉGE A KISKORÚ GYERMEK VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁSA SORÁN*

Varga Nelli¹

Az ítélőképesség fogalma a 2013. évi V. törvénnyel kihirdetett Polgári Törvénykönyv (továbbiakban: Ptk.) 2022. augusztus 1. napjával történő módosításával ismét a tudományos és jogalkalmazói diszkurzusok tárgyává vált. A magyar jogalkotó a 2022. augusztus 1. napján hatályba lépett a Tanács (EU) házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló 2019/1111. rendelete (a továbbiakban: Brüsszel IIb rendelet) nyomán módosította a Ptk. 4:171. § (4) bekezdését, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 128. §-át. Ez alapján a bíróságok és gyámhatóságok kötelezettségeként írta elő, hogy a szülői felügyeleti jogot érintő perekben a bíróságok, míg gyámügyi eljárásokban a gyámhatóság értesítsék az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket a nyilatkozattétel lehetőségéről.²

Az értesítési kötelezettség elmulasztása a Brüsszel IIb rendelet alapján olyan jogkövetkezménnyel jár, hogy az Európai Unió egy másik tagállama megtagadhatja a határozat végrehajtását, amennyiben a jogalkalmazók ítélőképessége birtokában lévő gyermek esetén nem tettek eleget értesítési kötelezettségüknek. A szülői felelősség tárgyában hozott határozat más tagállambeli elismerésére és végrehajtására irányuló kérelemhez ugyanis csatolni kell a rendeletnek megfelelő melléklet szerinti tanúsítványt, amelyen a bíróságnak meg kell jelölnie, hogy az ügyben érintett gyermek ítélőképessége birtokában volt-e, ha igen, valódi és tényleges lehetőséget biztosított-e neki a bíróság véleménye kifejezésére, ha pedig nem, mi volt ennek az oka.³ A tanúsítvány kiállítása nem csak olyan ügyekben válhat szükségessé, amely már az eljárás idején határokon átnyúló, előfordulhat olyan eset is, hogy a határozatot utóbb kell más tagállamban végrehajtani.⁴

Az ítélőképesség megítélése és értelmezése a Brüsszel IIb rendelet nyomán jelentős kihívás elé állította mind a jogalkotókat, mind a jogalkalmazókat. A tanulmány célja, hogy a magyar jogrendszerben bemutassa az ítélőképesség fogalmát és jelentőségét a kiskorú gyermek véleménynyilvánítása során, és

* DOI 10.21867/KjK/2025.4.2.

¹Dr. Varga Nelli PhD, adjunktus, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, ORCID azonosító: <https://orcid.org/0009-0005-6186-6814>

² 2021. évi LXII. törvény a szülői felelősséget érintő nemzetközi igazságügyi együttműködésről 45. és 47. §

³ Brüsszel IIb rendelet 39. cikk (2) bekezdés, III. és V. melléklet

⁴ Gyengéné Nagy Márta (2021): A megújulás küszöbén. A joggyakorlat hatása az átdolgozott Brüsszel IIa rendeletre. *Családi Jog*, 2021/4., 5.

elemezze a magyar jogi környezet és bírósági gyakorlat sajátosságait. Az ítélőképesség fogalmi megközelítését illetően sem a nemzetközi, sem az európai dokumentumok nem adnak iránymutatást, általános standardok nem állnak rendelkezésre, miközben annak definiálása a gyermek véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogának érvényesülése szempontjából meghatározó jelentőséggel bír. Álláspontunk szerint az ítélőképesség megfelelő értelmezése és alkalmazása nemcsak a kiskorú gyermek véleménynyilvánításhoz való jogának érvényesülését, hanem a gyermek mindenképp felett álló érdekének, mint az egyik legfontosabb alapelvnek a biztosítékát is képezi.

1. Bevezető gondolatok

A gyermeki jogok nemzetközi és európai szinten nem alkotnak önálló jogágot, és nem létezik önálló kódexe sem. A gyermeki jogok a jogrendszer egészét átfogják, szerteágazók és komplexek, a jogtudomány számos területét érintik.⁵ A gyermeki jogok speciális szerkezetűnek mondhatók, miután mások, nevezetesen szülők, illetve állami szervek kötelezettségeinek teljesítésétől függ érvényesülésük. A gyermek legfőbb érdeke, mint önálló gyermekjogi alapelv nem érvényesülhet anélkül, hogy a gyermek nem kapott volna lehetőséget a meghallgatásra, és ennek lehetőségéről előzetesen ne tájékoztatták volna megfelelően.

A gyermek véleménynyilvánításhoz való joga a gyermeki jogok egyik alappillére,⁶ amelyet nemzetközi európai és hazai normák egyaránt védelemben részesítenek.⁷ A gyermek véleménynyilvánításának feltétele az ítélőképesség, amely egyfajta eljárásjogi feltételként funkcionál a gyermek véleménynyilvánítása során: meghatározza, hogy milyen jogosultságok illetik meg a gyermeket, kell-e egyáltalán értesíteni a nyilatkozattételnek a lehetőségéről, determinálja a meghallgatás szükségességét és módját, a kommunikáció formáját, eszközét és azt, hogy milyen súllyal kell a gyermek véleményét értékelni a döntés meghozatala során.

A gyermek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20. napján kelt és az 1991. év LXIV. törvénnyel kihirdetett Gyermekjogi Egyezmény (továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) 12. cikke az ítélőképessége birtokában lévő gyermek alapvető jogaként rögzíti a véleménynyilvánítás jogát az őt érintő kérdésekben, a gyermek véleményét figyelemmel korára és érettségi fokára kellően tekintetbe kell venni. Az Egyezmény nem határozza meg az

⁵ Katonáné Pehr Erika (2022): A gyermeki jogok védelme a gyermekjogi rendszerben. In: Filó Erika, Katonáné Pehr Erika (szerk.): *Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem*. Budapest, ORAC, 67-68.

⁶ Bereczki Ildikó (2021): *Gyermeki jogok a szülői felelősségről szóló nemzetközi magánjogi szabályozás perspektívájából*. Budapest, Wolters Kluwer, 42.

⁷ Teljesség igénye nélkül például: A gyermek jogairól szóló New Yorkban 1989. november 20. napján kelt és az 1991. év LXIV. törvénnyel kihirdetett Gyermekjogi Egyezmény, Gyermek Jogainak Gyakorlásáról szóló 1996. évi Egyezmény, Európa Tanács Miniszteri Bizottságának iránymutatása a gyermekbarát igazságszolgáltatásról (2010. november 17.), Alapjogi Charta, Brüsszel IIb rendelet,

ítélőképesség fogalmát, és azt sem, hogy a gyermeket hány éves korától kell ítélőképésnek tekinteni, ennek elbírálása során mindig az életkortól függetlenül a konkrét egyedi ügyben eljáró jogalkalmazónak kell döntést hoznia.⁸

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága által kiadott 2009. évi átfogó kommentár értelmében életkorhatárt az ítélőképessége tekintetében nem lehet szabni, mert nem vélelmezhető semmilyen életkorú gyermekről, hogy nem képes véleményének, álláspontjának kinyilvánítására.⁹

Az ítélőképesség fogalmát jogalkotói és jogalkalmazói bizonytalanság övezi hazánkban, annak ellenére, hogy a kifejezés fontos szerepet tölt be a gyermek véleménynyilvánításhoz való jogának érvényesülése során, és beágyazódott az ENSZ Gyermekjogi Egyezményébe, a Brüsszel IIb rendeletbe, egyéb nemzetközi, európai dokumentumokba és a magyar jogszabályi környezetbe is.¹⁰

2. Az ítélőképesség fogalmi megközelítése a jogtudományban

Az ítélőképesség a magyar értelmező kéziszótár szerint az a képesség, amellyel valaki helyesen tud ítélni, véleményt alkotni: megtalálja a helyes ítélethez szükséges szempontokat s az egyes esethez a reá illő általános szabályt.¹¹ Ez a köznap fogalom-meghatározás a családjogi ügyekben nem lehet irányadó, abból a szempontból mégis érdekes, hogy a véleményalkotás a fogalmi meghatározás immanens eleme, és életkori szempontokat egyáltalán nem tartalmaz.

Az ítélőképesség jogi szempontú megközelítése során fontos kiemelni, hogy az ítélőképesség fogalma nem azonos a belátási képességgel, a cselekvőképességgel és a vétőképességgel. A belátási képesség az ember azon képességét jelenti, hogy valaki képes előre felmérni magatartásának lehetséges következményeit és ennek megfelelően alakítani magatartását. A belátási képesség vizsgálata alapján lehet eldönteni, hogy a cselekvőképés személy képes-e ügyei önálló vitelére. A belátási képesség megállapítása a bíróság mérlegelésén alapuló jogkérdés,¹² melynek meghatározása szubjektív ismérvek

⁸ Fehérné Gaál Tünde (2016): Gondolatok a kiskorú gyermek véleménynyilvánításának és meghallgatásának elkerülhetetlenségéről a szülői felelősséget érintő perekben a Budapest Környéki Törvényszék és területéhez tartozó járásbíróóságok gyakorlata alapján. *Családi Jog*, 2016., 2., 7.

⁹ ENSZ Gyermekjogi Bizottságának a gyermek meghallgatásáról szóló 12. számú átfogó kommentárja (2009)

GENERAL COMMENT No. 12 (2009) Convention on the Rights of the Child, COMMITTEE ON THE RIGHTS OF THE CHILD Fifty-first session Geneva, 25 May-12 June 2009, <https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/crcgencommen.pdf> (2015.11.01.)

¹⁰ Lásd bővebben: Varga Nelli (2025): The Enforcement Of The Child's Right To Express His Or Her Views: Hungarian Characteristics And European Development, *Public Goods & Governance*, 2025/2., 25-38., DOI: 10.21868/Pgng.2025.2.4.

¹¹ Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete (szerk.): *A magyar nyelv értelmező szótára*, Budapest, Akadémia Kiadó, <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B> (2025.11.10.)

¹² BH 2008. 265.

alapján történik, addig a cselekvőképesség meghatározása ténykérdés, amely törvény¹³ által meghatározott életkorhoz kötött.¹⁴ A vétőképesség a kártérítési jog kategóriája, és hasonlóan az ítélőképességhez annak sincs törvényi életkori határa, ugyanúgy szubjektív és szituatív, mint az ítélőképesség. A bíróságnak minden egyes ügyben egyedileg kell döntenie arról, hogy a károkozó személy rendelkezett-e a károkozás során olyan belátási képességgel, amellyel fel tudta mérni a károkozással kapcsolatos magatartásának következményeit.¹⁵ A Ptk. viszont szemben az ítélőképességgel definiálja a vétőképesség fogalmát: vétőképtelen, akinek belátási képessége oly mértékben korlátozott, hogy a károkozással kapcsolatos magatartása következményeit nem képes felmérni.¹⁶

Érdekes módon a régi Ptk.¹⁷ hatálya alatt volt olyan elképzelés, mely szerint a véleménynyilvánítás előfeltételeként megfogalmazott ítélőképesség és a vétőtőképesség közel azonos tudattartalmat kíván meg, ezért a vétőképességre vonatkozó ismeretek megfelelően alkalmazhatók az ítélőképesség fogalmának tisztázásakor is.¹⁸ Álláspontunk szerint a vétőképesség és az ítélőképesség nem azonos fogalmak, azzal viszont egyet tudunk érteni, hogy a bírói gyakorlatra vár azoknak az ismérveknek a kidolgozása, amely alapján értékelhető az ítélőképesség.

Ahogy a külföldi gyakorlat sem egységes abban a kérdésben, hogy mikor tekinthető egy gyermek ítélőképesnek,¹⁹ a magyar jogtudományban is eltérő megközelítések alakultak ki az ítélőképesség értelmezésére nézve.

Barzó Tímea a véleményalkotási képességre helyezi a hangsúlyt az ítélőképesség megítélése során. Álláspontja szerint a gyermeknek azt a képességét jelenti, hogy az őt érintő és eldöntendő kérdésekben tud-e önállóan és befolyásmentesen véleményt alkotni és nyilvánítani.²⁰ Barzó ezt a képességet szituatívnak nevezi, miután álláspontja szerint konkrét helyzettől függ.

Katonáné Pehr Erika az életkor mellett az értelmi és érzelmi fejlettséget is a fogalmi elemek között említi. Véleménye szerint ítélőképes, aki életkorának és értelmi, érzelmi fejlettségének megfelelően képes meghallgatása során az őt

¹³ Ptk. 2:11. §, 2:13. §

¹⁴ Boros Zsuzsa (2021): A cselekvőképesség általános szabályai. In: Bodzási Balázs – Tőkei Balázs (szerk.): *2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja*, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 87.

¹⁵ Barzó Tímea (2018): Az ember mint jogalany, In: Barzó Tímea - Papp Tekla (szerk.): *Civilisztika I.: Általános tanok – Személyek joga – Szellemi alkotások joga*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 106.

¹⁶ Ptk. 6:544. § (1) bek.

¹⁷ 1959. évi IV. törvény

¹⁸ Gellért György (szerk.) (2007): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez*, Budapest, Complex Kiadó, Jogtár-formátum

¹⁹ Darnót Sára (2017): A gyermek meghallgatása családjogi perekben – interjúk alapján, különös tekintettel a jogalkalmazási eltérésekre. *Családi Jog* 2017/4., 20.

²⁰ Barzó Tímea (2018): i.m., 106.

érintő tények és döntések lényegi tartalmát megérteni, várható következményeit belátni.²¹

Székely László a cselekvőképességgel összefüggésben értelmezi az ítélőképesség fogalmát, szerinte ítélőképessége birtokában akkor van a kiskorú, ha képes arra, hogy a jogügylet lényegét, következményeit átlássa, véleményt formáljon, és véleményét kifejezésre juttassa.²²

Fehérné Gaál Tünde a jogalkalmazók aspektusából elemzi a fogalmat, szerinte az ítélőképes gyermek képes saját érdekeinek felismerésére, melynek megítélése a konkrét ügyekben eljáró jogalkalmazóra hárul, mégpedig a gyermek életkora, szellemi érettsége, élethelyzete ismeretében. Álláspontja szerint a magyar bírói gyakorlatban az ítélőképesség személytől függően a tizedik év betöltése felett merül fel.²³

Gyermekjogi szemléletet követve Szeibert Orsolya az ítélőképesség kapcsán hangsúlyozza, hogy a kulcsfogalom a gyermek "kibontakozó képességei". Minden életkori határ meghúzása álláspontja szerint szükségtelen.²⁴ A hagyományos életkorhoz kötött fogalmi meghatározások az ítélőképesség kapcsán mára már meghaladottá váltak, az életkori korlátok helyett a gyermek fejlődő képességeit hangsúlyozza.²⁵ Az ENSZ Gyermekjogi Bizottságának álláspontjával egyezően Szeibert szerint is az ítélőképességet valamennyi gyermek esetében vélelmezni kell.²⁶

Bereczki Ildikó álláspontja szerint a gyermek ítélőképessége az életkor, illetve érettség mellett számos más összetevőtől is függ, nemcsak az értelmi, hanem az érzelmi képesség, családi-szociális körülmények, a szülők iskolázottsága, tájékozottsága befolyásolja a gyermek készségeit, önértékesítő képességét.²⁷

Ádámkó Viktória összetett módon határozza meg az „ítélőképességet, szerinte „ítélőképes gyermek az a kiskorú, aki gondolkodásmódja és személyisége tekintetében stabil – vagy legalább kialakulóban lévő – „énmaggal” rendelkezve képes szüleit mérlegelve, önállóan és negatív befolyástól mentesen, határozott véleményt nyilvánítani elhelyezési kívánalmáról.”²⁸

²¹ Katonáné Pehr Erika (2022): A gyermekvédelmi ellátások és intézkedések rendszere. In Filó Erika, Katonáné Pehr Erika (szerk.): *Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem*. Budapest, ORAC, 379.

²² Székely László (2014): IV. Cím. II. Könyv. In: Vékás Lajos – Gárdos Péter (szerk.): *Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez 1.*, Wolters Kluwer, Budapest, 81-82.

²³ Fehérné Gaál Tünde (2016): i.m., 7.

²⁴ Szeibert Orsolya (2019): A gyermek meghallgatása/véleménye, a gyermektartás, az élettárs szülők helyzete és az ötvenes Ptk.- vitatható gyakorlatok. *Családi Jog*, 2019/3., 3.

²⁵ evolving capacities

²⁶ Szeibert Orsolya (2025): Ptk. 4:171. § In: Gárdos Péter - Vékás Lajos (szerk.) (2025): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, 2025. június 20. időállapot, 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás

²⁷ Bereczki Ildikó (2021): i. m., 272.

²⁸ Ádámkó Viktória (2015): Az ítélőképessége birtokában levő gyermek véleményének meghallgatása - különös tekintettel a gyermekelhelyezésre. *Családi Jog*, 3., 10.

Megállapítható, hogy a fogalmi megközelítések a jogirodalomban nem egységesek, sőt jelentős eltérések vannak, ami felveti a kérdést, hogy szükséges-e és lehetséges-e egyáltalán az ítélőképesség törvényi szinten történő meghatározása. Ez a kérdés annak ismeretében különösen érdekes, hogy a Gyermekjogi Egyezmény és a Brüsszel IIb rendelet az angol nyelvű szövegben valójában véleményformálási, véleménynyilvánítási képességről ír, ami nem azonos a magyar jogalkotó által a fordítás során használt ítélőképesség fogalmával.²⁹ Az ítélőképesség fogalma a Gyermekjogi Egyezmény hazánkban történő kihirdetésével jelent meg a magyar jogszabályi környezetben, majd fokozatosan honosodott meg. Kezdetben a Gyvtv.-ben találhattunk utalást több helyen az ítélőképessége birtokában lévő gyermekekre, ma pedig már a hatályos Ptk. is több helyen használja a kifejezést.

3. Az ítélőképesség megítélése a magyar jogalkotásban

A Ptk. Családjogi Könyve a korábbi szabályozáshoz képest hatékonyabban biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.³⁰ A Ptk. alapelvi szinten fogalmazza meg a Családjogi Könyv elején, hogy a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek.³¹ A gyermek jogait és érdekeit azonban nem lehet elkülönítve értékelni, hanem a családi érdekeket is figyelembe kell venni, és a döntéshozatal során a gyermek számára a lehető legjobb megoldás kiválasztására kell törekedni.³²

A magyar jogalkotó a Brüsszel IIb rendelet végrehajtása érdekében 2022. augusztus 1. napjával módosította a szülői felelősséget érintő nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló 2021. évi LXII. törvénnyel a Ptk. 4:171. § (4) bekezdését, mely biztosítja a gyermek meghallgatását. Ez alapján „a bíróságnak az eljárása során - elháríthatatlan akadály esetét kivéve - mindkét szülőt meg kell hallgatnia és értesítenie kell az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket a nyilatkozattétel lehetőségéről.”

A Brüsszel IIb rendelet nyomán módosításra került a gyermekvédelmi törvény is, melynek 128. § (1) bekezdése írja elő, hogy „a gyámügyi eljárásban a nyilatkozattétel lehetőségéről az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket – a törvényes képviselő egyidejű tájékoztatása mellett – értesíteni kell.”

Mindezek alapján a bíróság előtti eljárásokra vonatkozóan a Ptk., a gyámügyi eljárásokban pedig a gyermekvédelmi törvény általános értesítési

²⁹ Gyermekjogi Egyezmény 12. cikke és Brüsszel IIb rendelet 21. cikke a „the child who is capable of forming his or her own views” kifejezést használja, melyet ítélőképességnek fordítottak.

³⁰ Fazekas Ágota (2016): A gyermeki jogok érvényesülése az új Polgári Törvénykönyv Családjogi Könyvében. *Pro Futuro*, 2016/2. 58.

³¹ Ptk. 4:2. §

³² Barzó Tímea (2019): A gyermek érdekének védelmét erősítő családjogi alapelvérvényesülésében felmerülő ellentmondások In Auer Ádám, Dúl János (szerk.): *Opuscula Civilia 2016-2017*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó 36. https://antk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/Opuscula_Civilia_2016_2017.pdf#page=37 (megtekintés ideje: 2025. november 10.)

kötelezettséget ír elő a bíróság és a gyámhatóság számára az ítélőképessége birtokában lévő gyermek nyilatkozattételi lehetőségéről.

A magyar jogalkotó az anyagi jogi kódexben, a Ptk.-ban biztosítja a gyermek bíróság előtti véleménynyilvánításhoz való jogát, és arra nem eljárási jogként, hanem anyagi jogi jogként tekint, ugyanakkor a kiskorú gyermek meghallgatására az eljárási törvény is tartalmaz rendelkezéseket. Álláspontunk szerint ez a jogalkotói megoldás támogatandó, miután a véleménynyilvánításhoz, mint gyermeki joghoz való jog biztosítása semmiképpen sem eljárásjogi törvényre tartozó kérdés, szemben a meghallgatás lefolytatásával, annak módjával, a gyermek eljárásjogi jogaival, mely kérdések az eljárási jogra tartoznak.

Ennek megfelelően a 2016. évi CXXX. törvénnyel kihirdetett polgári perrendtartásról szóló törvény (továbbiakban: Pp.) 473. § (1) bekezdése írja elő, hogy ha a bíróság a perben a kiskorú gyermek, mint érdekelt meghallgatásáról dönt, indokolt esetben a kiskorú részére hivatalból ügygondnokot rendel. Azt azonban nem mondja meg az eljárási törvényünk, hogy mit jelent az indokolt eset. Érdekes módon a Pp. nem általánosságban szabályozza a kiskorú gyermek meghallgatását, hanem a szülői felügyelettel és kapcsolattartással kapcsolatos perek közös szabályainál írja elő, hogy a kiskorú meghallgatásának megfelelő légkörben, a gyermek korára és érettségére figyelemmel, számára érthető módon kell megtörténnie.³³ A bíróság a tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút a törvényes képviselője útján idézi, míg a tizennegyedik életévét betöltött kiskorút közvetlenül, melyről a törvényes képviselőt értesíti.³⁴

Ezzel párhuzamosan a gyermek gyámhatóság általi meghallgatás esetén a Gyvtv.-ben találjuk a gyermeknek a szabad véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogát³⁵ és a gyermek meghallgatására vonatkozó rendelkezéseket, valamint a gyámhatóság értesítési kötelezettségét az ítélőképessége birtokába lévő gyermek nyilatkozattételi lehetőségéről.³⁶ A bíróság általi meghallgatáshoz hasonlóan a részletes eljárásjogi szabályokat nem a Gyvtv., hanem annak végrehajtására kiadott gyámhatóságokról valamint gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) tartalmazza.³⁷

Ha összevetjük a Ptk. 4:171. § (4) bekezdését és a Gyvt. 128. §-ával akkor megállapítható, hogy a Gyvtv. a gyámügyi eljárásban a kötelezően meghallgatandó személyek között nevesíti a korlátozottan cselekvőképes kiskorút, valamint az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen kiskorút. A gyámügyi eljárásban meghatározott esetkört kivéve nem mérlegelhető az ítélőképessége birtokában lévő gyermek meghallgatása, és hasonlóan a Ptk.-hoz a jogalkotó a Gyvtv.-ben is vélelmezi a tizennegyedik életévét betöltött

³³ Pp. 473. § (3) bek.

³⁴ Pp. 473. § (2) bek.

³⁵ Gyvtv. 8. § (1) bek.

³⁶ Gyvtv. 128. §

³⁷ Gyer. 11. §

gyermek ítélőképességét. A Gyvtv. a korlátozottan cselekvőképes kiskorú fogalmával operál, míg a Ptk. akként fogalmaz, hogy ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte, szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntés egyetértésével hozható, kivéve, ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti. Bár a Ptk. szemben a korábbi a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 74. §-ával már kifejezetten nem utal arra, hogy a bíróságoknak indokolt esetben meg kell hallgatni a gyermeket, viszont tartalmazza, hogy „ha a gyermek a meghallgatását maga kéri, vagy ha azt a bíróság kérelem hiányában is indokoltnak tartja, a bíróság a gyermeket közvetlenül vagy szakértő útján meghallgatja.”³⁸ Nem igazán érthető, hogy mi miatt van különbség a Gyvt. és Ptk. rendelkezése között. A Gyvtv. meghatározott kivétellel kötelezővé teszi a gyámhatóságok számára a gyámügyi eljárásokban az ítélőképessége birtokában lévő gyermek meghallgatását, míg a Ptk. alapján a bíróságok számára ez a kötelezettség csak akkor áll fenn, ha a gyermek maga kéri a meghallgatását vagy ha a bíróság azt indokoltnak tartja.

A régi Csjt. még tartalmazott kifejezett rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a bíróság a gyermeknek az elhelyezésével kapcsolatos álláspontjáról a szülők erre vonatkozó egyező nyilatkozata útján is tájékozódhat, a hatályos Ptk. viszont ilyen rendelkezést nem tartalmaz. Alappal vetődik fel a kérdés, hogy a bíróság tájékozódhat a gyermek véleményéről a szülők egyező előadása alapján.³⁹

Az Új Ptk. Tanácsadó Testület szerint a gyermek meghallgatása mellőzhető, ha azokban a kérdésekben, amelyre nézve a gyermek meghallgatása kötelező, a szülők előadása egyező, és kiterjed arra is, hogy ezekről a gyermeket tájékoztatták és a döntésbe a gyermeket bevonták. Az Új Ptk. Tanácsadó Testület álláspontja szerint ilyenkor szükségtelen a gyermek meghallgatása, viszont a bíróságnak ilyenkor is értesítenie kell az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket a nyilatkozattétel lehetőségéről.⁴⁰

Nemcsak a bíróságoknak, hanem a szülőknek is vannak kötelezettségeik az ítélőképessége birtokában lévő gyermek esetében. A szülőknek biztosítaniuk kell, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermekük az őt érintő döntések előkészítése során véleményt nyilváníthasson, és a szülőknek a gyermek véleményét korára és érettségire tekintettel megfelelő súllyal figyelembe kell venniük.⁴¹

Éppen ezért bír kiemelkedő jelentőséggel a szülők személyes meghallgatása, melynek arra is ki kell terjednie, hogy a szülők tájékoztatták-e a gyermeküket a véleménynyilvánítás lehetőségéről, bevonták-e a döntés meghozatalába, azzal a gyermek egyetért-e.⁴²

³⁸ Ptk. 4:171. § (4) bek.

³⁹ Szeibert (2019): i.m., 9.

⁴⁰ Új Ptk. Tanácsadó Testület Ptk. 4:171. § (4) bekezdéséhez fűzött véleménye, https://kuria-birosag.hu/hu/ptk?tid%5B%5D=347&body_value= (2025.11.10.)

⁴¹ Ptk. 4:148. §

⁴² Szeibert Orsolya (2025): i.m., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás

A Brüsszel IIb rendelet folytán bevezetett bíróság és gyámhatóság általi értesítési kötelezettség első olvasásra eljárásjogi szabálynak tűnhet, a jogalkotó mégis az anyagi jogi kódexben, a Ptk.-ban helyezte el, és nem eljárásjogi szabályként tekint rá. A gyermeki jogok nemzetközi és európai szabályozásának ismeretében érthető a jogalkotó megoldása, hiszen a gyermeknek nemcsak a véleménynyilvánításhoz, hanem a tájékoztatáshoz is joga van, a részvétel jogának egyik részjogosítványa a tájékoztatáshoz⁴³ való jog, ami sokkal inkább gyermeki jog, mint a meghallgatás előtti eljárásjogi kérdés. Erre figyelemmel egyetértünk azzal a jogtechnikai megoldással, hogy a bíróságok értesítési kötelezettségét a véleménynyilvánítás lehetőségéről az anyagi jogi kódex írja elő.

A magyar jogalkotó összhangban a nemzetközi dokumentumokkal a gyámhatóságok és a bíróságok értesítési kötelezettségét kizárólag az ítélőképessége birtokában lévő gyermek vonatkozásában írja elő. Ahogy a nemzetközi dokumentumok sem, a magyar Ptk. és a gyermekvédelmi törvény, sőt a Pp. sem határozza meg, hogy mit kell érteni ítélőképesség alatt. Egyedül a gyermekvédelmi törvény végrehajtására kiadott gyámhatóságokról valamint gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 2. § a) pontja definiálja az ítélőképessége birtokában lévő gyermek fogalmát: „az a kiskorú, aki életkorának és értelmi, érzelmi fejlettségének megfelelően képes - meghallgatása során - az őt érintő tények és döntések lényegi tartalmát megérteni, várható következményeit belátni.”

Kiemelendő, hogy a Gyer. hatálya a gyámügyi eljárásokra terjed ki, és kormányrendeleti szinten került rögzítésre,⁴⁴ így a Gyer. által meghatározott értelmezés a bíróságokra nem irányadó, ennek ellenére a bírósági ítéletek az ítélőképesség kapcsán rendre idézik a Gyer. 2. §-ában rögzített meghatározást a Ptk.-ban, törvényi szinten rögzített ítélőképesség fogalom értelmezése során.⁴⁵

Az ítélőképesség 1997-ben Gyer.-ben rögzített fogalma felett eljárt az idő, a magunk részéről egyetértünk azokkal az álláspontokkal, mely szerint a Gyer. 2. §-ában írt meghatározás nem kellően pontos, az nem mutat összhangot a gyermekjogi megközelítéssel, túlságosan magas sztenderdet ír elő.⁴⁶ Az ítélőképesség megítélése ugyanis nem egyszerű, hanem sokkal inkább összetett kérdés, amelyet a jogalkalmazónak minden egyes ügyben egyedileg kell értékelnie, és amelynek meghatározása során az életkor nem lehet döntő tényező.⁴⁷

A régi Csjt. a szülői felügyelettel összefüggésben már 1995-től a

⁴³ Berezki Ildikó (2022): A gyermek tájékoztatáshoz való joga - kölcsönös elismerés? In Nemessányi Zoltán (szerk.): *Nemzetközi magánjogi évkönyv*. Budapest, HVG-ORAC, 127.

⁴⁴ Szeibert Orsolya (2025): i.m., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás

⁴⁵ Lásd erről bővebben 4. fejezet

⁴⁶ Szeibert Orsolya (2025): i.m., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás

⁴⁷ Völcsy Balázs (szerk.) (2025): *Kompakt kommentár a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvényhez*, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás.

Gyermejkogi Egyezményrel összhangban biztosította, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermek az őt érintő döntések előkészítése során véleményt nyilváníthasson, egyben rögzítette, hogy a gyermek véleményét – korára, érettségére figyelemmel – tekintetbe kell venni.⁴⁸ A régi Ptk. egy helyen, a kiskorú gyermek nyilatkozatainál rendelkezett arról, hogy a törvényes képviselőnek a kiskorú személyét és vagyonát érintő jognyilatkozata megtétele során a korlátozott cselekvőképes, illetve az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen kiskorú véleményét figyelembe kell vennie.⁴⁹

A Gyvtv. és Gyer. szintén a Gyermejkogi Egyezmény elfogadása következtében számos helyen tartalmaz az ítélőképessége birtokában lévő kiskorú gyermekre vonatkozó rendelkezéseket.

A jelenleg hatályos Ptk.-ban tizenegy helyen szerepel az ítélőképesség kifejezés, méghozzá az ítélőképessége birtokában lévő gyermekre, kiskorúra történő utalással. A második könyvben a cselekvőképtelen kiskorú jognyilatkozatai körében a Ptk. 2:14. § (3) bekezdése szerint a törvényes képviselőnek a kiskorú személyét és vagyonát érintő jognyilatkozata során az ítélőképessége birtokában lévő cselekvőképtelen kiskorú véleményét – korának és érettségének megfelelően – figyelembe kell vennie. A korlátozottan cselekvőképes kiskorú esetében a jogalkotó vélelemezzi az ítélőképességet, és minden esetben előírja a korlátozottan cselekvőképes gyermek véleményének figyelembevételét.⁵⁰ Találunk még utalást az ítélőképességre az örökbefogadás általános feltételeinél,⁵¹ ennek megfelelően az ítélőképessége birtokában lévő kiskorú véleményét megfelelő súllyal figyelembe kell venni. Az örökbefogadással kapcsolatos jognyilatkozatok megtételénél pedig az ítélőképessége birtokában lévő kiskorú gyámhatóság általi meghallgatási kötelezettségét deklarálja a kódex.⁵² A szülői felügyelet általános szabályai között került rögzítésre a kódexben a gyermek bevonása a döntésekbe. Ez alapján a szülőknek biztosítaniuk kell, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermekük a döntések előkészítése során véleményt nyilváníthasson, véleményét – korára, érettségére tekintettel – megfelelő súllyal figyelembe kell venni.⁵³ Ezzel összefüggésben viszont nem találunk magyarázatot arra, hogy a Ptk.-val ellentétben a Gyvt. szerint a gyermek véleményének értékelése során az életkoron és érettségen kívül a gyermek egészségi állapotát is figyelembe kell venni.⁵⁴ A Ptk. a szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése kapcsán írja elő a bíróságok számára az ítélőképessége birtokában lévő gyermek értesítését a

⁴⁸ Csjt. 71. § (1) bekezdése, beiktatta az 1995. évi XXXI. törvény 4. §-a, hatályos 1995. július 4. napjától.

⁴⁹ 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) 12/D. §-a, melyet a 2001. évi XV. törvény 1. §-a iktatta be. Hatályos: 2001. XI. 1-jétől.

⁵⁰ Ptk. 2:12. § (4) bek.

⁵¹ Ptk. 4:120. § (2) bek.

⁵² Ptk. 4:145. § (3) bek.

⁵³ Ptk. 4:148. §

⁵⁴ Gyvtv. 8. § (1) bek.

nyilatkozattétel lehetőségéről.⁵⁵ A kapcsolattartás rendezésével összefüggésben szintén utal a jogalkotó az ítélőképességre: a bíróságnak és a gyámhatóságnak az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket meg kell hallgatnia, véleményét pedig figyelembe kell vennie.⁵⁶ A gyám rendelése és a gyámnak a tevékenység során is figyelemmel kell lenni az ítélőképessége birtokában lévő kiskorú gyermek véleményére.⁵⁷

Érdekes módon a Pp. mindössze egy helyen a fél személyes meghallgatása során utal arra, hogy a tizenegyedik életévét betöltött kiskorú felet, továbbá a tizenegyedik életévét be nem töltött, de ítélőképessége birtokában lévő kiskorú felet a bíróság szükség esetén – kizárólag ténykérdésekre vonatkozóan – meghallgathatja.⁵⁸ Ugyanakkor a kiskorú gyermek, mint érdekelt meghallgatására vonatkozó szabályoknál⁵⁹ az ítélőképességre utalás egyáltalán nem szerepel.

4. Az ítélőképesség megítélése a magyar jogalkalmazásban

A magyar bírói gyakorlatot a Brüsszel IIb rendelet hatálybalépése óta különösen foglalkoztatja a Ptk. 4:171. § (4) bekezdésével összefüggésben az ítélőképesség fogalma, a véleménynyilvánítás lehetőségéről történő értesítési kötelezettség módja, tartalma, a gyermek meghallgatása, a gyermek véleményének értékelése.

Annak ellenére, hogy valamikor az igazságügyi pszichológus szakértők állást foglalnak szakvéleményükben a gyermek ítélőképességét illetően, az ítélőképesség megítélése jogkérdés, és nem pszichológiai szakkérdés.⁶⁰

A gyermek elhelyezésével kapcsolatos szempontokról szóló 17. számú irányelv, mely a jelenleg hatályos Ptk. hatálya alatt már nem alkalmazható,⁶¹ szintén definiálta az ítélőképesség fogalmát, és azt állapította meg, hogy a gyermek akkor tekinthető ítélőképessége birtokában levőnek, ha koránál és helyzeténél fogva képes önállóan és befolyásmentesen kialakítani véleményét.

Ennek megfelelően fellelhetők olyan Kúria határozatok is, amelyek a 17. számú irányelv alapján azt állapítják meg, hogy a gyermek akkor tekinthető ítélőképessége birtokában levőnek, ha koránál és helyzeténél fogva képes önállóan és befolyásmentesen kialakítani a véleményét, aminek megítélése a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.⁶²

Sok esetben találkozunk a Gyer. fogalmi definícióján alapulva olyan megközelítéssel, mely szerint ítélőképesség birtokában az a gyermek van, aki

⁵⁵ Ptk. 4:171. § (4) bek.

⁵⁶ Ptk. 4:181. § (1) é (2) bek.

⁵⁷ Ptk. 4:228. §, Ptk. 4:234. § (1) bek.

⁵⁸ Pp. 230. §

⁵⁹ Pp. 473. §

⁶⁰ EH 2011.2318., Kúria Pfv.20.666/2020/11.

⁶¹ 1/2024. Polgári Jogegységi Határozat a Ptk. hatálya alatt már nem tartotta irányadónak a 17. számú irányelvet, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az indokolásában foglalt jogi okfejtések, érvek, elvi megállapítások a továbbiakban is figyelembe vehetők.

⁶² Kúria Pfv.20900/2021/13., BH1996.480.

életkorának, értelmi és érzelmi fejlettségének megfelelően képes a meghallgatása során az őt érintő tények és döntések lényegi tartalmát megérteni, annak várható következményeit belátni. Ugyanakkor már megjelenik az arra történő utalás, hogy az ítélőképesség nem kizárólag az életkor függvénye, hanem mindig az adott ügyben a konkrét helyzettől függ annak a megítélése.⁶³ Sőt egy ügyben azt állapította meg a Kúria, hogy a gyermek ítélőképességének vizsgálata során a bíróságnak az adott ügy konkrét körülményeit és nem csak a gyermek életkorát kell figyelembe vennie.⁶⁴

A magyar bírósági határozatok, annak ellenére, hogy a Gyer. rendelkezései a bírósági eljárásokban nem irányadók, sok esetben hivatkoznak az ítélőképesség Gyer.-ben vagy 17. számú irányelvben rögzített fogalmi meghatározásához.

Talán a Brüsszel IIb rendelet hatálybalépése, és a gyermeki jogok, mint alapjogok uniós jogba történő beemeléseivel a magyar jogalkalmazás is markánsabban el fog mozdulni a Gyer. fogalmi meghatározásától, és nem tulajdonít olyan jelentőséget az életkornak, mint korábban.

A judikatúra az utóbbi időben nagy hangsúlyt fektet a gyermek meghallgatására, és kiemeli, hogy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a bíróságnak a kiskorú gyermek kinyilvánított akaratát értékelnie kell. Ez kizárólag akkor mellőzhető, ha a nyilatkozat megtételekor nincs ítélőképessége birtokában. A gyermek ítélőképességének meglétét a bíróságnak minden esetben egyedileg kell vizsgálnia, ennek során az életkor nem lehet döntő tényező.⁶⁵

A Kúria jogellenesnek találta az ítélőképessége birtokában lévő gyermek meghallgatásának mellőzését egy ügyben,⁶⁶ és hangsúlyozta, hogy kizárólag a gyermek életkorából következten az ítélőképességre nem lehet.⁶⁷ A Kúria egy másik ügyben egy 8 és egy 6 éves gyermek esetében akként foglalt állást, hogy a gyermekek közvetlen meghallgatása után lehet döntenie abban a kérdésben, hogy a gyermekek ítélőképességük birtokában vannak-e vagy sem.⁶⁸

A Kúria egy 11 éves gyermekkel kapcsolatos ügyben - melyben a bíróság csak szakértő útján és nem közvetlenül hallgatta meg a gyermeket - hangsúlyozta, hogy a megismételt eljárás során a bíróságnak meg kell hallgatni a gyermeket és annak eredményeként kell döntenie abban a kérdésben, hogy elérte-e érettségének azt a fokát, amikor véleménye figyelembe vehető. Ha az állapítható meg, hogy a gyermek ítélőképessége birtokában van és véleménye alapvetően nem a szülők befolyásolásának eredményeként alakult ki, véleményét értékelve kell a keresetet elbírálni, miután egy 11 éves gyermek már lehet ítélőképessége birtokában.⁶⁹ Ezzel szemben egy másik esetben a gyermek

⁶³ Kúria Pfv.II.22.039/2016.

⁶⁴ Kúria Kfv.37714/2022/6.

⁶⁵ BH 2019.298.

⁶⁶ Kúria Pfv.II.20.471/2018.

⁶⁷ BH 2010.123., EBH 2011.2318.

⁶⁸ Kúria Pfv.II.22.039/2018.

⁶⁹ Kúria Pfv.II.20.609/2019.

a meghallgatáskor 11 éves volt, és a Kúria azt állapította meg, hogy okszerűen állapították meg a bíróságok, hogy a gyermek nem érte el érettségének azt a fokát, hogy nézetei már számításba vehetők, és a kérelmezett befolyásolása egyértelműen észlelhető volt, ezért nem találta ítélőképésnek a 11 éves gyermeket.⁷⁰

A gyermek meghallgatásának módjával összefüggésben mutatott rá a Kúria arra, hogy a gyermek szakértő általi közvetett vagy a bíróságon közvetlenül történő meghallgatás egyenértékű meghallgatási módszerek. Nincs olyan anyagi vagy eljárásjogi szabály, amely kizárná a meghallgatási módszerek párhuzamos vagy egymást követő alkalmazását.⁷¹ Kiemeli továbbá, hogy a gyermek közvetlen meghallgatása - ami nyilván függ a gyermek életkorától, hajlandóságától - számos esetben többletinformációkat nyújt az eljáró bíróságok számára.

A Kúria több eseti döntésben kifejtette, hogy a gyermek nyilatkozatát a per egyéb adataival összefüggésben kell értékelni, vizsgálni kell, hogy a gyermek valóban ítélőképés-e, vagyis képes-e az adott kérdésben önállóan és befolyásmentesen véleményt nyilvánítani. A gyermek állásfoglalása ugyanis még a 14. életéve betöltése esetén sem eredményezi automatikusan annak a per elbírálására kiható döntő jelentőségét és az egyéb bizonyítékok mellőzését.⁷²

Szintén a gyermek véleményének értékelésével jogszabálysértőnek találta a Kúria a jogerős ítéletet, mely a gyermek véleményét mellőzte egy 14 éves, illetve egy 9 éves gyermekek esetében.⁷³ Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság egyoldalúan értékelte a gyermek nyilatkozatát, csak egyes részelemeket emelt ki, nem összességében, hanem mellékes adatokra alapítva mellőzte annak figyelembevételét, ami sérti a gyermek véleménynyilvánításhoz való jogát.

Annak megítélése, hogy egy gyermek rendelkezik-e ítélőképességgel, csakis a meghallgatásából, a meghallgatása után valamennyi körülmény mérlegeléséből derülhet ki.⁷⁴ Alappal vetődhet fel a kérdés, ha a bíróság az eljárás lefolytatásának eredményeként tudja csak megállapítani valamennyi körülmény mérlegelése alapján, hogy a gyermek ítélőképés-e, a per melyik szakaszában és milyen esetekben kell a bíróságoknak eleget tenniük értesítési kötelezettségüknek. Miután az ítélőképesség nem köthető életkorhoz a bíróság akkor jár el helyesen, ha az értesítést minden gyermek számára kiküldi. Ez alól legfeljebb az igen alacsony életkorú gyermekek, csecsemők képezhetnek kivételt. Erre figyelemmel a lehető legszélesebb körben gondoskodni kell az érintett gyermekek értesítéséről arra nézve, hogy kérhetik meghallgatásukat. A bíróság, a gyámhatóság a gyermek meghallgatásával lesz abban a helyzetben, hogy ténylegesen mérlegelni tudja a gyermek ítélőképességét, azt, hogy a gyermek nyilatkozata milyen mértékben vehető figyelembe a döntés

⁷⁰ Kúria Pfv.II.21.096/2017.

⁷¹ Kúria Pfv.20666/2020/11.

⁷² Kúria Pfv.21555/2018/4.

⁷³ Kúria Pfv.20.982/2021.

⁷⁴ Ádámkó Viktória (2015): i.m., 10.

meghozatalakor.⁷⁵ Célszerű azonban a bírónak már a gyermek meghallgatása előtt - akár a szülők személyes meghallgatása során - informálódni a gyermek személyiségéről, értettségéről, tulajdonságairól, hogy könnyebben meg tudja határozni, hogy ítélőképessége birtokában van-e vagy sem.⁷⁶

Összegezve megállapítható, hogy sem a nemzetközi és európai dokumentumok, sem a magyar jogszabályok a Gyer. kivételével nem határozzák meg az ítélőképesség fogalmát, holott a gyermek véleménynyilvánításhoz való jogának biztosítása és érvényesülése az ítélőképesség helyes értelmezésétől függ.

Joggal vetődhet fel bennünk a kérdés, hogy szükséges-e törvényi szinten rögzíteni az ítélőképesség fogalmát, életkori korlátokat felállítani megkövetve ezáltal a jogalkalmazó kezét és a gyakorlat jelenlegi rugalmasságát. A magunk részéről nem támogatjuk azt az elképzelést, mely szerint törvényi szinten kellene az ítélőképességet definiálni.⁷⁷ Nem véletlenül a nemzetközi és európai jogalkotó is óvatosságot tart e téren. Megítélésünk szerint jogszabályi szinten történő meghatározásra nincs szükség, hanem a jogalkalmazásban kellene olyan általános szempontrendszer meghatározni, amelyek segítségül hívhatók a konkrét ügyben az ítélőképesség megítélése során.

Az ítélőképesség egy szubjektív és szituatív fogalom, konkrét ügyben kell egyedileg értékelni, miután hasonlóan a vétőképességhez egy döntés meghozatala során ugyanaz a kiskorú gyermek lehet ítélőképessége birtokában, míg egy másik kérdésben még nem. Az ítélőképesség nem a gyermekhez köthető általános, absztrakt fogalom, hanem döntésfüggő, azaz az adott döntési szituációhoz kötődik, az adott kérdés során, az adott ügyben kell értékelni. A gyermekjogi gondolkodás alapján szakítani kell azzal a korábbi szemlélettel, hogy az ítélőképességet alapvetően az életkor határozza meg, és sokkal inkább figyelembe kellene venni a gyermek egyéni döntési és véleménynyilvánítási képességét a konkrét ügyben. Az életkort pedig alapvetően nem az ítélőképesség, hanem az ítélőképessége birtokában lévő gyermek véleményének értékelése során kell figyelembe venni.

Források jegyzéke:

- Ádámkó Viktória (2015): Az ítélőképessége birtokában levő gyermek véleményének meghallgatása - különös tekintettel a gyermekelhelyezésre. *Családi Jog*, 2015/3., 10-16.

⁷⁵ 2021. évi LXII. törvény indokolása

⁷⁶ Ádámkó Viktória (2015): i.m., 10.

⁷⁷ Völcssey Balázs (szerk.) (2025): i.m., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás

- Barzó Tímea (2019): A gyermek érdekének védelmét erősítő családjogi alapelvérvényesülésében felmerülő ellentmondások In Auer Ádám, Dúl János (szerk.): *Opuscula Civilia 2016–2017*. Budapest: Dialóg Campus Kiadó 36-51. https://antk.uni-nke.hu/document/akk-uni-nke-hu/Opuscula_Civilia_2016_2017.pdf#page=37 (2025. november 10.)
- Barzó Tímea (2018): Az ember mint jogalany, In: Barzó Tímea - Papp Tekla (szerk.): *Civilisztika I.: Általános tanok – Személyek joga – Szellemi alkotások joga*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 105-170.
- Bereczki Ildikó (2021): *Gyermekei jogok a szülői felelősségről szóló nemzetközi magánjogi szabályozás perspektívájából*. Budapest, Wolters Kluwer
- Bereczki Ildikó (2022): A gyermek tájékoztatáshoz való joga - kölcsönös elismerés? In Nemessányi Zoltán (szerk.): *Nemzetközi magánjogi évkönyv*. Budapest, HVG-ORAC 127-137.
- Boros Zsuzsa (2021): A cselekvőképesség általános szabályai. In Bodzási Balázs – Tőkei Balázs (szerk.): *2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja*. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.
- Darnót Sára (2017): A gyermek meghallgatása családjogi perekben – interjúk alapján, különös tekintettel a jogalkalmazási eltérésekre. *Családi Jog* 2017/4., 20–24.
- Fazekas Ágota (2016): A gyermeki jogok érvényesülése az új Polgári Törvénykönyv Családjogi Könyvében. *Pro Futuro*, 2016/2., 39-59.
- Fehérné Gaál Tünde (2016): Gondolatok a kiskorú gyermek véleménynyilvánításának és meghallgatásának elkerülhetetlenségéről a szülői felelősséget érintő perekben a Budapest Környéki Törvényszék és területéhez tartozó járásbíróságok gyakorlata alapján. *Családi Jog*, 2., 7-15.
- Gellért György (szerk.) (2007): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez*, Budapest, Complex Kiadó, Jogtár-formátum
- Gyengéné Nagy Márta (2016): A gyermek meghallgatása mint alapvető elv: az Európai Unió gyermekjogi tematikája. *Európai Jog*, 2016/4., 1-7.
- Gyengéné Nagy Márta (2021): A megújulás küszöbén. A joggyakorlat hatása az átdolgozott Brüsszel IIa rendeletre. *Családi Jog*, 2021/4., 1-7.
- Katonáné Pehr Erika (2022): A gyermeki jogok védelme a gyermekjogi rendszerben. In: Filó Erika, Katonáné Pehr Erika (szerk.): *Gyermekei jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem*. Budapest: ORAC, 67-101.
- Mészáros Pál Emil - Projics Nárcisz (2023): A kiskorú gyermek meghallgatása a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben a Brüsszel IIb. rendelet tükrében. *Európai Jog*, 5., 10-18.

- Molnár Sarolta (2023): Brüsszel IIb rendelet: a gyermek érdekének elsődlegességének érvényesülése - különös figyelemmel a meghallgatásra. *Iustum Aequum Salutare*, 3., 27-35.
- Szeibert Orsolya (2019): A gyermek meghallgatása/véleménye, a gyermektartás, az élettárs szülők helyzete és az ötéves Ptk.- vitatható gyakorlatok. *Családi Jog*, 3., 1-8.
- Szeibert Orsolya (2025): Ptk. 4:171. § In: Gárdos Péter - Vékás Lajos (szerk.) (2025): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, 2025. június 20. időállapot, 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás
- Völcssey Balázs (szerk.) (2025): *Kompakt kommentár a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvényhez*, Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2025. évi Jogtár-formátumú kiadás
- Visontai-Szabó Katalin (2018): Hogy mondjam el, hogy te is megérted? *Családi Jog*, 2018/1., 1-8.
- Wopera Zsuzsa (2023): *A Brüsszel IIB rendelet kommentárja*. Budapest, ORAC Kiadó